

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Ert dnr
Fi2024/01941
Vårt dnr R-2025-5

Malmö den 11 mars 2025

REMISSVAR: Om ekonomiska styrmedel för en cirkulär ekonomi (SOU 2024:67)

Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering. Avfall Sverige företräder Sveriges samtliga kommuner och därigenom indirekt även landets alla invånare. Avfall Sverige har också cirka 150 privata företag som associerade medlemmar.

Avfall Sveriges medlemmar arbetar enligt avfallshierarkin dvs. att förebygga att avfall uppstår, att mer återanvänds och att avfall som uppstår återvinns och tas om hand på ett miljö- och hälsoskyddsmässigt godtagbart sätt i landets alla kommuner. Kommunernas avfallshantering är ett viktigt bidrag till den samlade miljö-, klimat- och samhällsnyttan. Vår vision är "Det finns inget avfall".

1. Sammanfattande ställningstagande

Avfall Sverige välkomnar betänkandet och den samlade analys av styrmedel som presenterats. Avfall Sverige konstaterar att utredningen inte innehåller konkreta förslag men på ett förtjänstfullt sätt identifierar områden som bör utredas vidare. Avfall Sverige noterar att betänkandet publicerades före det att den nya EU kommissionen tillträdde i december 2024. I syfte att främja en cirkulär ekonomi har EU kommissionen nyligen presenterat flera initiativ som är relevanta för betänkandet. Av särskild vikt är det meddelande som EU kommissionen publicerade den 26 februari 2025 - "*Clean Industrial Deal*" COM(2025) 85.

I "*Clean Industrial Deal*" fastställer kommissionen att ett nytt lagstiftningsförslag "Circular Economy Act" (CEA) ska antas av kommissionen 2026. Denna lagstiftning syftar till att skapa en inre marknad för avfall och säkerställa tillgången på material som går att återanvända eller återvinna. CEA kommer att föreslå ny lagstiftning och nya styrmedel för flertalet av de områden som betänkandet identifierar för vidare utredning.

Avfall Sverige vill i detta perspektiv lyfta vikten av att regeringen i ett tidigt skede engagerar sig i EU:s olika beslutsprocesser och särskilt i kommissionens expertgrupper. Ett tidigt engagemang är avgörande för att svenska intressen skall tillvaratas och för att säkerställa att utformningen av EU:s lagstiftning och styrmedel för en cirkulär ekonomi sker på ett ändamålsenligt sätt.

Med beaktande av EU:s kommande lagstiftning - Circular Economy Act - anser Avfall Sverige att följande områden som betänkandet framhåller för vidare utredning är särskilt relevanta för fördjupande analyser:

- EU-kommissionens ambition är att till 2030 ska 24 procent av allt material som sätts ut på den europeiska marknaden vara "cirkulära". *"Circular Economy Act"* bör därför inkludera fler riktade åtgärder och styrmedel uppströms för produkter som inte går att återbruka eller återvinna. Riktade åtgärder är särskilt viktiga för att begränsa importen till EU av material som förorenar EU:s avfallsströmmar, har en negativ klimatpåverkan och medför ökade kostnader för avfallshanteringen. I sammanhanget bör noteras att de verktyg som kommissionen presenterade i sitt meddelande från den 5 februari 2025 om *"En säker och hållbar e-handel"* i dagsläget är otillräckliga för att begränsa den ökande importen till EU av material som inte går att recirkulera. För att finansiera en ökad cirkularitet bör även stor vikt läggas för att utveckla inkomstkällor som kan stödja omställningen – exempel på sådana redovisas nedan.
- *Avfallsförbränning skall omfattas av ETS på EU-nivå*, vilket skulle medföra en ökad integration av avfallssektorn i EU:s cirkulära ekonomi och i EU:s klimatpolitik. En inkludering i ETS på EU nivå skulle få positiva konsekvenser i förhållande till finansiering, taxonomin och de nya resurser som kommissionen föreslår för innovation och utfasning av fossila resurser i *"Clean Industrial Deal"*. Kommissionen förslår bland annat att 100 miljarder euro skall ställas till förfogande, för att finansiera investeringar som exempelvis CCU och CCS, genom inrättandet av en *"Industrial Decarbonisation Bank"*.
- En inkludering av *avfallsförbränning i ETS skulle i sin tur möjliggöra en inkludering av "fulplast och fossilbaserade textilier" i CBAM*. En inkludering av sådana produktkategorier i CBAM kan bidra till finansieringen av CCUS för avfallsförbränning. Det kan även fungera som ett starkt incitament för att minska importen av material som inte går att recirkulera utan i stället måste hanteras genom avfallsförbränning. Ur ett konkurrenskraftsperspektiv kan det skapa en rättvis prissättning som speglar den faktiska klimatkostnaden och jämnar ut spelplanen för produkter producerade i EU med ett lägre klimatavtryck jämfört med importerade produkter som inte lever upp till EU:s klimatmål och ekodesignkrav.
- Ett *utökat producentansvar* är nödvändigt när samhällets ambitionsnivå för cirkularitet höjs eftersom det är kostnadsdrivande. Därför bör producentansvaret i avfallsdirektivet utvidgas till att omfatta fler produktområden i enlighet med principen

om att förorenare betalar. Detta är viktigt för att finansiera ökade kostnader för kommunal avfallsverksamhet som i slutledet drabbar avfallskollektivet/medborgarna i form av höjda taxor.

- Kommittén bedömer att *skatten på avfall* bör ses över, för att säkerställa den styrande effekt som önskas. Avfall Sverige instämmer och betonar vikten av att tillsätta en utredning för en översyn och reformering av skatten, i enhetligt med Avfall Sveriges tidigare hemställan till Finansdepartementet. Skatten, som den är utformad idag, är ett ineffektivt styrmedel både miljömässigt och ekonomiskt. I själva verket förefaller skatten vara en samhällsekonomisk förlust och dess utformning riskerar att hindra tillkomsten av attraktiva cirkulära lösningar för olika slags avfall.

2. Generella synpunkter

Sammanfattningsvis anser Avfall Sverige att styrmedel för en mer cirkulär ekonomi bör utformas på ett sätt som skapar ekonomiska incitament och främjar innovation för en ökad resurseffektivitet både vad gäller energi och material.

Fokus bör ligga på att utveckla riktade styrmedel uppströms för att minimera avfall som inte kan återbrukas eller återvinnas. En mer cirkulär ekonomi kommer inledningsvis att medföra ökade kostnader i alla led och kan påverka Sveriges/EU:s konkurrenskraft negativt. Därför behövs ekonomiska styrmedel utvecklas som bidrar till att täcka dessa kostnader enligt principen om att förorenaren betalar.

Grunden för cirkularitet, resurseffektivitet, går hand i hand med ekonomisk nytta och en ökad konkurrenskraft. Detta förutsätter emellertid systemövergripande strukturer, incitament och en marknad som belönar de aktörer som går före och utvecklar cirkulära affärsmodeller/produkter. Här kan exempelvis ökade krav på cirkularitet i offentlig upphandling komma att fungera som en "belönande" struktur för de aktörer som är "first movers".

De styrmedel som utvecklas i en svensk kontext bör även vara harmoniserade med de förslag som kommer att föreslås i "Circular Economy Act" 2026. EU kommissionen vill bland annat skapa en inre marknad för avfall. Det är därför viktigt att regeringen tidigt engagerar sig i EU:s beslutsprocess så att inte svensk konkurrenskraft påverkas negativt.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till vår rådgivare för förebyggande av avfall Åsa Hagelin, asa.hagelin@avfallsverige.se, vår rådgivare för energiåtervinning Klas Svensson, klas.svensson@avfallsverige.se eller till vår rådgivare för EU-frågor Minna Gillberg, minna.gillberg@avfallsverige.se, telefon 040-35 66 00.

Med vänlig hälsning,
Avfall Sverige

Lars Stjernkvist
Ordförande

Tony Clark
Vd